

Lokalna samouprava po meri privrede

subota - utorak, 29. april - 2. maj 2017.

Decenija je protekla otkako je Zakonom o lokalnoj samoupravi odgovornost i briga o lokalnom ekonomskom razvoju poverena gradovima i opštinama kroz proces decentralizacije odgovornosti za lokalni razvoj. Sledeći korak bila je izgradnja i jačanje kapaciteta opština da se bave privrednim razvojem, jer je ova aktivnost za njih bila nešto sasvim novo, a ključ uspeha bio je da gradonačelnici i predsednici opština preuzmu liderku ulogu u postavljanju sistema.

Brojne lokalne samouprave kvalitetno su odgovorile, strateški pristupajući ovom izazovu, uz neophodne organizacione promene koje su u prvi plan stavile potrebu formiranja specijalizovanih odeljenja u vidu kancelarija za lokalni ekonomski razvoj (KLER). KLER-ovi su time bili prva odeljenja u opštinskoj administraciji koja imaju razvojnu, a ne upravnu (administrativnu) ulogu. Njihov zadatak bio je da stvore uslove za brzi razvoj lokalne ekonomije, podrže postojeću privredu i privuku nove investicije i zbog toga je bilo nužno da budu kadrovski osposobljeni da ispunjavaju svoja zaduženja:

- Podrška postojećoj privredi i briga o investitorima,
- Strateško planiranje i sprovođenje plana razvoja,
- Promocija investicionih potencijala i privlačenje investicija,
- Koordinacija stručnih službi u realizaciji investicionih projekata,
- Priprema i realizacija projekata,
- Upravljanje bazama podataka

U praksi, KLER je gradio partnerski odnos sa lokalnom privredom i komunikaciju kroz formiranje Privrednih saveta, kako bi obezbedio adekvatnu poslovnu infrastrukturu i plansku dokumentaciju u skladu sa strategijom razvoja, tran-

sparentnu politiku poreza, taksi i naknada i ažurne baze podataka.

Ulogu i značaj KLER-a je među prvima prepoznao NALED, koji je uz podršku USAID-a i GIZ-a kreirao program Certifikacije opština sa povoljnim poslovnim okruženjem (BFC SEE) kao jedan od 10 kriterijuma za sticanje ove prestižne potvrde propisao uspostavljanje funkcionalnih KLER-ova. BFC je razvijen kao plan rada i alat koji KLER koristi da unapredi kvaliteta usluga i informacija koje gradovi i opštine nude kompanijama.

BFC SEE standard

- Opština strateški upravlja resursima i planira razvoj infrastrukture
- Uspostavljeno je odeljenje koje je zaduženo za podršku privredi (KLER)
- Postoji sistem saradnje javnog i privatnog sektora
- Sistem za dobijanje građevinske dozvole je na usluzi privredi i građanima
- KLER raspoloživo podacima o privrednim i ljudskim kapacitetima i potencijalima
- Opština promovise svoje potencijale i privlači nove investicije
- Troškovi poslovanja su predvidivi i opština odgovorno upravlja finansijama
- Tržište rada se usklađuje sa potrebama privrede
- Razvija se preduzetništvo i mala i srednja preduzeća
- Obezbeđene su adekvatna infrastruktura i pouzdane komunalne usluge

U proceni efekata ove reforme i postojećih kapaciteta za lokalni razvoj, NALED je nedavno sproveo istraživanje u vojvođanskim opštinama gde je briga o postojećoj privredi postavljena tek kao peti prioritet. Ovaj podatak potvrđuje da je problem koji je bio izražen na početku, u velikoj meri prisutan i danas - mnoge lokalne samouprave i dalje primarno prepoznaju svoju administrativnu ulogu i vide sebe kao servis građana, dok je briga o privredi, koja zapošljava građane i puni lokalni budžet, stavljena u drugi plan.

KLER-ovi su u pravu odeljenja koja ovakvo stanje mogu da promene. Sa razvijenim kapacitetima i adekvatnom pozicijom i ulogom u opštinskoj

upravi, KLER može značajno da pomogne unapređenju poslovnog ambijenta na lokalnu, kreiranju klime u kojoj će se postojeća privreda razvijati i dolaziti novi investitori. Podaci NALED-ovog istraživanja pokazuju da su gradovi i opštine sa najmanje četiri stručnjaka zaposlena u KLER-u privukli u proseku šest stranih investicija dok su lokalne samouprave sa tri ili manje zaposlenih imale upola slabiji rezultat, pa je jasno da postoji nesporna pozitivna veza između kapaciteta KLER i rezultata na polju ekonomskog razvoja.

Važnu ulogu u prepoznavanju značaja KLER-a za lokalni ekonomski razvoj može da ima i centralni nivo vlasti i dobar pomak u tom pravcu u Srbiji napravljen je 2015. usvajanjem Zakona o ulaganjima. Taj propis prepoznao je KLER kao jedan od pet subjekata podrške ulaganjima (ostala četiri su državne ili pokrajinske institucije). Kao partner Ministarstvu privrede, RAS-u i državnim institucijama u podsticanju ekonomskog razvoja i investicija, KLER je i prirodna adresa za formulisanje i pokretanje privatno javnih partnerstava, ali je njihovu funkciju trebalo formalno definisati u saradnji sa Komisijom za JPP.

Rezultati NALED-ovog istraživanja dalje su-

gerišu da je neophodno da lokalni lideri učine više na jačanju autonomije svojih KLER-ova, kroz uvažavanje njihove savetodavne uloge, ali i ocenju i nagrađivanje zaposlenih, čime bi sprečili osipanje kadrova koji usled niskih zarada (na nivou republičkog proseka iako je reč o visokoobrazovanim osobama) prelaze u privatni sektor ili kroz racionalizaciju bivaju premešteni u druge organe uprave. Izazov predstavljaju i izbori i promena političke strukture ili lidera opština usled čega često dolazi i do promene sastava KLER-a.

Zaposleni u KLER-u ističu da im je potrebno unapređenje znanja i veština kako od onih bazičnih kao što je poznavanje stranih jezika i rada na računaru tako i do razvoja programa koji će unaprediti njihov rad sa privredom i upravljanje investicionim projektima. Ovde će još jednom biti neophodna podrška centralnog nivoa vlasti zbog čega NALED zagovara formiranje akademije javne uprave koja će na sveobuhvatan način i prema najboljim međunarodnim iskustvima obrazovati kvalitetne kadrove, sa posebnim modulom za lokalni ekonomski razvoj.

Do formiranja akademije, značajne efekte mogu da daju i drugi dobro osmišljeni edukativni programi. Zbog toga su Razvojna agencija Srbije i NALED pokrenuli projekat „Jačanje strukture u lokalnoj samoupravi za podršku mikro, malim i srednjim preduzećima“ u okviru kojeg je 22 šefova i zaposlenih u KLER-u u 18 lokalnih samouprava prošlo niz obuka među kojima su izgradnja odnosa sa poslovnim zajednicom, podrška početnicima u biznisu, podrška novim ulaganjima, saradnja sa drugim opštinama, promocija privrede, investicija i lokalne samouprave. Dodatno, uz podršku stranih ambasada, NALED omogućava učešće zaposlenih u KLER-u na programima usavršavanja u inostranstvu i vodi Forum stručnjaka za lokalni razvoj koji okuplja predstavnike KLER-a i radi na sprovođenju mera za jačanje položaja ovih odeljenja koja čine stub razvoja na lokalnu. ■

Ljiljana Nikolić, šef Odseka za LER i podršku ulaganjima, Loznica Sve počinje dobrom selekcijom kadrova

Ključna stvar u radu KLER-a jeste razumeti probleme privrede, što je nemoguće bez iskrenog razgovora. Privrednici bi trebalo više da koriste mogućnosti Privrednog saveta i da svoje izazove predstavljaju uvek kada im se ukaže prilika, da nastupaju kao organizovana zajednica, a KLER će im uvek biti logistika za sve aktivnosti. Volela bih da KLER ima dovoljno kapaciteta i da bar 30% radnog vremena provodi u komunikaciji sa privredom, partnerski izdvoji prioritete za rešavanje i radi dalje na tome sa timom u lokalnoj samoupravi. Trenutni kapaciteti većine KLER-ova u Srbiji ovo ne dozvoljavaju jer je broj zadataka i nadležnosti veliki, a nedovoljan broj zaposlenih.

Imati uređene ulice i zelene površine, čist grad, kvalitetno školstvo, izgrađen sistem, dobra komunikacija sa drugim ključnim akterima unutar lokalne samouprave, uvažavanje sugestija, komentara i kritika korisnika usluga, transparentnost u radu – sve je to lokalni ekonomski razvoj, a uloga KLER-a je da preuzme odgovornost i bude deo tima koji rešava probleme. Ako želimo da se razvijamo jako je bitna selekcija kadrova jer svaka karika u lancu LER-a je bitna. Raditi u KLER-u je predvremeno iskustvo koje omogućava komunikaciju sa velikim brojem eksperata koji znaju više od nas, a to znači da smo stalno u prilici da učimo i prenosimo znanja. Ono što je potrebno da zaposleni u KLER-u imaju pored svih veština jeste ljubav prema tom poslu, svom gradu, osećaj da čuju, vide i osete, a to je osećaj za LER.

Lokal promovise celu državu

Dugogodišnje iskustvo kompanije Rio Tinto u radu sa KLER-om u Loznici je veoma pozitivno i dinamično. Grad Loznica, KLER i cela lokalna administracija kontinuirano su angažovani na pružanju pomoći našoj kompaniji u cilju što boljeg sagledavanja investicionih potencijala na lokalnu, ali i na nacionalnom nivou. To angažovanje predstavlja jedan od najsolidnijih razloga zbog kojih mi u kompaniji Rio Tinto verujemo da je Srbija dobra investiciona destinacija. Niko ne razume lokalne specifičnosti i razvojne potencijale bolje od lokalnih samouprava, njihovih stručnjaka i lokalnog stanovništva. Stoga je od ključne važnosti za svakog investitora da ima otvoren i iskren odnos sa svojim domaćinima na lokalnu. Iz iskustva znamo da samo KLER može da obezbedi brz i kvalitetan uvid u elemente neophodne za donošenje poslovnih odluka – kažu u kompaniji Rio Tinto.

Aleksandra Đorđević, šef sektora za LER, privredu i poljoprivredu, Požarevac KLER šteti vreme gradskoj upravi

Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj su za lokalne samouprave „ušteda vremena“. Sprovedenje poslova lokalnog ekonomskog razvoja podrazumeva zajedničku aktivnost lokalnih vlasti, preduzetnika i različitih društvenih grupa, pri čemu oni, kroz stvaranje dugoročnog javnog-privatnog-nevladinog partnerstva, upravljaju raspoloživim resursima lokalne sredine sa ciljem stimulisanja ekonomske aktivnosti i stvaranja novih radnih mesta. Grad Požarevac je doneo Odluku o uslovima i načinu realizacije Programa lokalnog ekonomskog raz-

voja za 2017. čiji je cilj doprinos ekonomskom razvoju grada i stvaranju povoljnog poslovnog okruženja, kreiranjem lokalnog finansijskog i administrativnog okvira za dodelu podsticaja, pozicioniranje Požarevca kao snažnog privrednog centra u regionu i šire i stvaranje poželjne sredine za investiranje, poslovanje i život, kao i podsticaj uvođenju novih tehnologija i inovacija u proizvodne procese. Ova Odluka je namenjena postojećim preduzetnicima i privrednicima na teritoriji Grada kao i budućim investitorima.

Grad mora da prepozna zahteve i potrebe postojećih privrednika i u skladu sa tim priprema podsticaje za njihovo ojačavanje na tržištu jer nema opravdanosti razvijati i davati podsticaje privrednicima koji nemaju svoju namenu odnosno besmisleno je ojačavati nešto za čim nema potrebe.

Violeta Šestić, načelnica Odeljenja za LER, Šabac Brinemo o 4.000 preduzeća

Trudimo se da „čujemo“ potrebe privrede i da na pravi način organizujemo ponudu grada. To poštujemo kontinuiranim obilaskom privrednih društava i preduzetnika, kojih ima preko 4.000, ali i uz pomoć Privrednog saveta i tela koja na nedeljnoj bazi prate razvoj svake pojedinačne investicije. Imamo najveću industrijsku zonu u regionu od 600 ha kompletno infrastrukturno opremljenog zemljišta, ali i efikasnu administraciju koja omogućava brzo sprovođenje procedura. Dolazak najvećeg greenfield investicije u Srbiji, japanske kompanije Yazaki, italijanske kompanije Pasubio, nemačkog Lidla, ali i preko 30 domaćih privrednika jasan su pokazatelj da je Šabac najbolje mesto za ulaganje. Sa svim privrednicima, domaćim i stranim, imamo odličnu komunikaciju – javljaju nam se u vezi svake poteškoće koju imaju u poslovanju, ali i sa idejama i predlozima koje se trudimo da realizujemo. Ovakve prilike dovode do otvaranja novih radnih me-

sta, pa je u Šapcu u poslednjih godinu dana 1.223 ljudi pronašlo posao.

Posebno je važno što rešenje za svaku od identifikovanih potreba privrede implementiramo u strategiju razvoja. Jedan od primera je Lokalni akcioni plan zapošljavanja sa merama za ulaganje u nezaposlene i povećanje njihovih znanja i sposobnosti.

U svakom trenutku raspoložemo ažurnim i sveobuhvatnim bazama podataka, tako da potencijalni investitori na jednom mestu dobijaju sve neophodne informacije. Najvažnije od svega je to što mi vodimo investitora kroz sve faze realizacije investicije. Tako omogućavamo investitoru da bude fokusiran isključivo na posao, dok su administrativne procedure u našim rukama.

Male firme imaju svoj servis

Iskustva u saradnji sa Odeljenjem za lokalni ekonomski razvoj su veoma dobra. Sam koncept je postavljen tako da je to pravi servis za mala i srednja preduzeća. Dobar poslovni ambijent čini kvalitetna infrastruktura kao što su putevi, energetika, vodovod i kanalizacija. Važno je da privreda i grad preko Odeljenja za LER i Privrednog saveta grade partnerski odnos jer je to spoj profesionalnog i iskustvenog znanja – kaže Živorad Arsenović, generalni direktor Comex eco-packaging.

Nosioi certifikata i zvanja internog evaluatora za BFC SEE program

Zorica Savković, Kragujevac
Ljiljana Nikolić, Loznica
Mirjana Teofilović, Valjevo
Aleksandar Ćirin, Vršac

Ivana Janković Rumenić, Kraljevo
Jovana Grujić, Sombor
Nenad Branković, Valjevo
Mirjana Mecić Marinković, Šabac

Mihael Plac, Sombor
Milan Jelenković, Knjaževac
Sara Božić, Užice
Sonja Teofanović, Novi Sad
Radivoj Milošević, Pećinci
Sanja Ničić, Kraljevo
Mirjana Nikolić, Kruševac

Olivera Subotić, Pančevo
Vladimir Grujović, Čačak
Tatjana Ilić, Niš
Nikola Nikolić, Užice
Fahrudin Koničanin, Novi Pazar
Aleksandra Đorđević, Požarevac
Nenad Petrović, Piroć

Olivera Subotić, sekretar Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj, Pančevo

Zadovoljna privreda je naš najbolji promoter

Lokalna privreda direktno utiče na životni standard građana, stepen zaposlenosti, visinu budžeta grada te je za uspešan lokalni ekonomski razvoj ključan partnerski odnos. Privrednik koji je zadovoljan uslovima poslovanja je najbolji promoter lokalnog poslovnog ambijenta. Kakav je domaćin lokalna samouprava postojećoj privredi, to je najbolja preporuka za nove ulagače.

Stalna komunikacija je potrebna radi identifikacije problema sa kojima se lokalni privrednici suočavaju. Kancelarija nastoji da olakša i ubrza komunikaciju privrede sa javnim službama. Aktivno učestvujemo u radu Privrednog saveta grada. Naš zajednički rad nije uvek lak, imajući u vidu težinu prepreka na koje nailazimo, ali upornošću i sinergijom možemo uticati na nove kvalitete koji će biti u funkciji poslovanja po meri privrede u lokalnoj sredini. KLER, zajedno sa drugim službama, radi na stalnom unapređivanju servi-

Privatnom sektoru je potreban stimulatívni okvir za privređivanje

Od uspostavljanja Kancelarije za LER, imamo intenzivnu saradnju i iskustva su pozitivna. Uvek su brzo reagovali na naše inicijative i pitanja. Čak i kada predmet nije bio u njihovoj nadležnosti, KLER nam je pomogao da uspostavimo kontakt i radimo zajedno na rešavanju problema. Dobar poslovni ambijent na lokalnu čini stimulatívni okvir za privređivanje. To obuhvata brzu, efikasnu i informisanu lokalnu administraciju, koordinisane i povezane javne službe, transparentne i jasne lokalne naknade, kao i osnovni infrastrukturni preduslovi poslovanja (razvijena komunalna i putna infrastruktura, dobro definisan urbanistički plan). Partnerski odnos privrede i grada je važan zato što svi radimo u cilju boljitka lokalne zajednice, a naša koordinacija je neophodna kroz kanale komunikacije kakvi su KLER i Privredni savet – smatra Miroslav Kršanin, vlasnik kompanije Tehnomarket Pančevo i predsednik Privrednog saveta Pančevo.

sa lokalne administracije i lokalnih javnih i javno-komunalnih preduzeća u cilju efikasne i transparentne lokalne samouprave. Rad na uspostavljanju i održavanju standarda koji unapređuju poslovnu klimu potvrđuje i BFC SEE certifikat grada sa povoljnim poslovnim okruženjem čiji je grad Pančevo nosilac.

Kancelarija za LER je važna organizaciona jedinica gradske uprave koja ima razvojnu ulogu. Naše funkcije su raznovrsne: učesće u strateškom planiranju ekonomskog razvoja grada, podrška lokalnoj poslovnoj zajednici; kontakti sa investitorima i promocija, priprema i praćenje sprovođenja projekata, kreiranje i održavanje baza podataka, organizovanje obuka i dr.

Mihael Plac, šef Odseka za lokalni ekonomski razvoj i podršku ulaganjima, Sombor Pomazemo firmama pri apliciranju za sredstva iz fondova

Aktivnostima, misijom i vizijom, uneli smo velike pomake u pozitivnom pogledu privrede i NVO sektora prema lokalnoj samoupravi. KLER je takođe doprineo boljoj komunikaciji i protoku informacija među odeljenjima Gradske uprave grada Sombora. Kao deo Odeljenja za privredu, turizam i LER bavimo se novim segmentima privrede i privlačenja investicija koje do tada nijedno odeljenje nije pokrivalo. Uvođenjem programskog budžetiranja i sve većim značajem projektnog finansiranja KLER konkurisanjem i sprovođenjem projekata unapređuje sveukupni privredni i društveni život Sombora.

KLER brine o postojećoj privredi u gradu organizacijom treninga i edukacija na kojima se po-

stojeća privreda upoznaje sa mogućnostima i načinima finansiranja, konkurisanja i bespovratnim sredstvima iz raznih fondova domaćih i stranih donatora i institucija.

Gradimo uzajamno poverenje

Moje iskustvo daje mi pravo i obavezu da istaknem značaj KLER-a za povezivanje postojeće privrede i lokalne samouprave. Komunikacija je apsolutno na višem nivou u odnosu na prethodne godine, kroz brojne sastanke i sprovedene ankete. Posebno je bitno da se istakne angažman KLER-a u korišćenju domaćih i stranih fondova, bespovratnih sredstava i pomoći, preko pripreme dokumentacije i posredovanja u konkurisanju. Svakog meseca redovno održavamo sastanke Privrednog saveta i lokalne samouprave. Uzajamni odnos poštovanja i poverenja je pravi put za unapređenje lokalne samouprave što je nezamislivo bez realnog sektora i u Somboru u tom smislu vidimo ispravan kurs – naglašava Dimitar Pavlevski, direktor Somoleda i predsednik Privrednog saveta grada Sombora.

Nenad Branković, Odsek za lokalni razvoj i privredu, Valjevo Najvažniji smo razvojni kapacitet grada

Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj kao deo lokalne administracije doprinosi jačanju kapaciteta gradske uprave i najvažniji je razvojni kapacitet lokalne zajednice. Grad Valjevo i naš Odsek za lokalni razvoj i privredu prepoznaju važnost svoje uloge u ukupnom poboljšanju ekonomskih prilika na lokalnom nivou. U cilju obezbeđivanja kvalitetnih servisa, unapređenja uslova za rad i poslovanje na lokalnu i sveukupne dobrobiti lokalne zajednice neophodno je graditi partnerski odnos sa privredom. Partnerstvo na lokalnu pored najvećih i najuspešnijih preduzeća, mora obuhvatiti i mala i srednja preduzeća, kao i preduzetnike, jer svi zajedno doprinose rastu budžetskih prihoda i zapošljavaju građane.

Grad Valjevo je institucionalizovao partnerski odnos sa privredom kroz rad Saveta za praćenje privrednih kretanja u okviru koga je uspostavljen redovan dijalog između predstavnika javnog sektora i privrede što se ogleda kroz: aktivno učesće privrednika u planiranju poslovnog ambijenta i unapređenju poslovne klime, unapređenje komunikacije između javnog sektora i privrednika, podršku Gradu u unapređivanju uslova za privlačenje novih investitora, aktivnije učesće poslovnih ljudi u pripremi strateških dokumenata, razvojnih projekata i budžeta, saradnju u oblasti dualnog obrazovanja, stručne prakse i zapošljavanja, razmenu informacija o merama, projektima i programima koji su od značaja za unapređenje poslovnog i privrednog okruženja.

Privredni savet nas spaja sa upravom

Zaposleni u Odseku za lokalni razvoj i privredu su uvek bili spremni da mi izađu u susret, saslušaju probleme u poslovanju preduzeća i da preduzmu sve što je njihovoj moći kako bi se isti rešili na najbolji mogući način. Važno je da privrednici imaju adresu i ljude u KLER-u kojima se uvek mogu obratiti za bilo koji problem koji je u nadležnosti lokalne samouprave, da znaju da će ih uvek neko saslušati i pomoći u rešavanju problema. Kroz instituciju Privrednog saveta pruža se prilika za umrežavanje privrede i lokalnih institucija, uspostavljanje dvosmerne komunikacije privrede i lokalne samouprave, kako bi obe strane na jednakoj osnovi mogle da iskažu svoje potrebe, probleme, predloge i donose integrirane odluke – ističe Bojan Tomašević, direktor građevinskog preduzeća Kompresoring d.o.o.

Zorica Savković, načelnik Odeljenja za lokalno-ekonomski razvoj, Kragujevac Mi smo adresa za sva pitanja biznisa

Privreda i preduzetništvo su nosioi razvoja, faktori smanjenja nezaposlenosti i povećanja životnog standarda pa otud i veliki značaj LER-a, čiji je osnovni zadatak da u tom procesu pruži svaku podršku i pomoć, a koji je u gradu Kragujevcu prepoznat formiranjem Odeljenja za LER u okviru Uprave za upravljanje projektima, održivi i ravnomerni razvoj. Doprinosimo kvalitetu i efikasnosti gradske uprave i predstavljamo mesto gde privreda može da se obrati i na jednom mestu dobije odgovore i podršku koji su od značaja za njihovo poslovanje.

Naše Odeljenje aktivno učestvuje u procesu strateškog planiranja ekonomskog razvoja, priprema i nadgleda sprovođenje razvojnih projekata, rukovodi anketiranjem privrede odnosno saznavanjem stavova poslovnih zajednica. Uključuje se u komunikaciju sa potencijalnim investitorima, pružajući im neophodne informacije, bavi se pripremom promotivnih materijala (brošure, vodiči za investitore, prezentacije i sl.).

Posedujemo ažurne baze podataka i aktivno saradujemo sa institucijama od značaja za privredni razvoj – ministarstva, Služba za zapošljavanje, Univerzitet, nevladine organizacije, Privredna komora, udruženja preduzetnika, donatori, ambasade...

Posedujemo ažurne baze podataka i aktivno saradujemo sa institucijama od značaja za privredni razvoj – ministarstva, Služba za zapošljavanje, Univerzitet, nevladine organizacije, Privredna komora, udruženja preduzetnika, donatori, ambasade...

Zajedno obučavamo kadrove

Predstavnici grada, a posebno zaposleni u Odeljenju za LER imaju sluha za potrebe privrede i aktivno učestvuju u rešavanju problema, obaveštavaju nas o mogućnostima konkurisanja za fondove domaćih i međunarodnih institucija i zajedno učestvuju u realizaciji programa koji se odnose na stvaranje efikasnih kadrova kroz stručne prakse i obuke. Dobar poslovni ambijent pozdravlja naše aktivno učestvovanje u procesu strateškog planiranja ekonomskog razvoja lokalne sredine. Postoje određene oblasti u kojima bi taj ambijent bio na još višem nivou, ali stvar poput subvencija za zapošljavanje novih radnika, ulaganja u infrastrukturu i slično, ipak u većoj meri zavise od Vlade i resornih ministarstava, koji bi mogli više da uvažavaju mišljenje predstavnika lokalne samouprave – kaže Marko Klinc, direktor Gorenje MDM doo.

Razvojem industrijske zone u Somboru i pripremom infrastrukturno opremljenih parcela za grinfield lokacije radimo na privlačenju investicija. Podjednako bitan aspekt u tom procesu je i baza braunfield lokacija. Povoljnim uslovima takve ponude stimuliše se ulaganje i postojećih i novih investitora.

Radom Privrednog saveta i kontinuiranim sastancima na kojima se slušaju i iznalaze načini rešavanja izazova, potreba i ideja privrede poboljšava se odnos i učvršćuje saradnja sa privrednicima.

Ocena uslova poslovanja na lokalnu

KLJUČNI PREDUSLOVI ZA RAZVOJ OPŠTINE

- Podrška razvoju preduzetništva i MSP
- Postojanje specijalizovanog odeljenja za podršku privredi (KLER)
- Transparentna i podsticajna politika taksi i naknada
- Saradnja i neposredna komunikacija sa lokalnom privredom (Privredni savet)
- Strateški pristup lokalnom ekonomskom razvoju

DA LI BI BILO KORISNO DA OPŠTINA U KOJOJ POSLUJETE PROĐE KROZ BFC SEE PROGRAM?

91%

6%

DA LI OPŠTINA IMA AKTIVAN PRIVREDNI SAVET?

Da 44% Ne 30% Ne zna 26%

5% PREDUZEĆA UKLJUČENO JE U PROCES STRATEŠKOG PLANIRANJA RAZVOJA OPŠTINE

91% Ne, nismo nikada davali predloge

DA LI STE DAVALI PREDLOGE OPŠTINI?

5% Da, davali smo predloge, ali nisu usvojeni

3% Da, davali smo predloge i oni su usvojeni

O KOJIM MERAMA PRIVREDA ŽELI DA RAZGOVARA S OPŠTINOM U SAVETU?

KVALITET PODATAKA VEZANIH ZA POSLOVANJE NA OPŠTINSKOM WEB SAJTU

Nezadovoljan 20%

Zadovoljan 61%

Privrednici u Srbiji ne prave veliku razliku kada ocenjuju uslove poslovanja na nacionalnom nivou i u opštini u kojoj posluju. U oba slučaja, više od polovine smatra da je poslovna klima osrednja, a između trećine i četvrtine da su uslovi za biznis loši. Jedan od bitnih razloga za takav stav leži u činjenici da među najvećim prepreka za poslovanje vide pitanja iz nadležnosti republičkog nivoa vlasti. Kao prvi problem čak 69% privrednika ističe visoki porez i doprinos na zarade. Sledi visoki PDV sa 34% odgovora, nedostatak finansijskih sredstava za ulaganje (33%), komplikovana birokratija i siva ekonomije, pokazalo je istraživanje stavova privrede o saradnji sa lokalnim samoupravama koje je sproveo NALED u okviru projekta „Jačanje struktura u lokalnoj samoupravi za podršku MMSP“, a koji realizuje u saradnji s Razvojnou agencijom Srbije.

Na pitanje koje bi im olakšice bile najkorisnije i imale najveći efekat na razvoj privrede, ispitanici ističu poreske olakšice, podsticaje za ulaganja u osnovna sredstva i podsticaje za zapošljavanje, kao i podsticaje na lokalnu u vidu izuzeća ili smanjenja taksi i naknada. Iako lokalne samouprave pokušavaju da izađu u susret zahtevima i obezbede podsticaje iz lokalnih budžeta, čak 94% privrede priznaje

da te podsticaje dosad nije koristilo (83% nije koristilo olakšice koje nude nacionalne institucije).

Pitanja iz domena finansija privrednici bi najčešće delegirali na sastancima Privrednog saveta odnosno u komunikaciji s lokalnom samoupravom. Kako ističu, najvažnije je s opštinskim ru-

kovalstvom prodiskutovati o planiranim merama podsticaja, visini lokalnih taksi i naknada, planu budžeta za narednu godinu i cenama i kvalitetu komunalnih usluga dok su pitanja poput planske dokumentacije nešto niže na agendi. Istraživanje pokazuje da se privrednici retko odlučuju da daju predloge rukovodstvu lokalne samouprave. Čak 91% priznaje da to nikada nije

Zadovoljstvo infrastrukturom

Komunalna infrastruktura, koja predstavlja bitan faktor pri oceni uslova za poslovanje, dobila je dobre ocene u istraživanju. Na prvom mestu su komunikacije kojima je zadovoljno 91% privrede, potom vodovod (80%), kanalizacija (73%), gas (54%), a manje od polovine pozitivnih ocena ima toplovod (46%), ali je i tek oko petine privrednika nezadovoljno uslugama u domenu grejanja. Mišljenja su najviše podeljena kada je reč o putevima – 58% privrednika je zadovoljno dok 42% ima suprotan stav.

Kada je reč o zadovoljstvu saradnjom sa institucijama na lokalnom nivou, interesantno je da je privreda najviše zadovoljna odnosom koji ima sa javnim komunalnim preduzećima. Čak 71% privrednika naglašava da je u potpunosti ili uglavnom zadovoljno saradnjom s tim delom javnog sektora. Ocenu iznad 50% imaju i odeljenja za urbanizam zadužena za izdavanje građevinskih do-

zvola (52%) i direkcije za izgradnju (51%). Kako kažu u lokalnim samoupravama, pre tri godine odeljenja za urbanizam bila su veoma loše ocenjena od privrede, ali su donošenjem novog Zakona o planiranju i izgradnji i uvođenjem elektronskih građevinskih dozvola to postale jedne od najboljih službi. Pozitivnu ocenu u 49% odgovora dobio je kabinet gradonačelnika odnosno predsednika opštine dok je radom kancelarija za lokalni ekonomski razvoj zadovoljno 45% anketiranih privrednika. Jedan od problema jeste i to što između trećine i četvrtine preduzeća ne može da oceni saradnju sa institucijama na lokalnom nivou.

Veoma dobre ocene lokalne samouprave su dobile za podršku privredi. Čak 68% ispitanika kažu da imaju dobar odnos s opštinom pri dobijanju informacija o komunalnim uslugama. Kvalitetnu saradnju sa lokalnom samoupravom imaju i kada je potrebno da završe određene administrativne poslove u gradu/opštini (62%). Sledi saradnja pri prolasku kroz administrativne procedure (54%), dobijanju informacija o državnim i lokalnim podsticajima (51%), pomoći u rešavanju problema sa republičkim institucijama, prilikom apliciranja za podsticajna sredstva i pripreme projekata.